

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.047/2017/5. szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek - a Sulyok és Ádám Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Ádám Attila) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2016. november 23. napján kelt 6.P.22.186/2015/25. számú ítélete ellen a felperes részéről 26. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezését azzal a pontosítással **hagyja helyben**, hogy a felperes által az államnak fizetendő elsőfokú eljárási illeték összege 315 730 (háromszáztizenötezer-hétszázharminc) Ft.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 100 000 (százezer) Ft másodfokú perköltséget, továbbá a Magyar Államnak az állami adóhatóság felhívására 391 095 (háromszázkilencvenegyezer-kilencvenöt) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A peres felek 2008. december 1. napján (**lízingszerződés száma**) számon svájci frank alapú, változó kamatozású pénzügyi lízingszerződést kötöttek az (**gpjmű frg.rszm.-a**). forgalmi rendszámú Audi A6 Quattro Katalysator 4B típusú gépjárműre. Az első lízingdíjat 900 000 Ft-ban, a havonta, 108 hónapon át fizetendő lízingdíjat 52 847 Ft-ban, az összes lízingdíjat 6 607 476 Ft-ban, a mértékadó devizanemet CHF-ben, az elszámolási módot (kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás)) ún. fix devizakonstrukcióban határozták meg.

A szerződés részét képezte az alperes gépjármű lízing tevékenységére vonatkozó (**üzletszabályzat jelölése**). számú üzletszabályzat (a továbbiakban: Üsz.), amely egyebek között az alábbi - a jelen jogvita elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

- I.1.: „A lízingszerződés: A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. hatálya alá tartozó olyan pénzügyi lízingszerződés, amellyel a futamidő lejártakor a Lízingbevevő a lízingszerződésben foglalt kötelezettségeinek maradéktalan teljesítésével a dolog tulajdonjogát megszerzi.”
- I.7.: „Havi fix konstrukció: Amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a lízingbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és/vagy árfolyamesemény.”
- I.12.: „A mértékadó devizanem: Az egyedi lízingszerződésben meghatározott devizanem.”

- I.18.: „Mértékadó árfolyam: A mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi lízingszerződés létrejötte napján.”
- I.19.: „Rendkívüli árfolyam esemény: az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank, mint jegybank által fogantatosított rendkívüli intézkedés (pl. intervenció sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamát a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.”
- I.20.b): „Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:
- c) „Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam/mértékadó árfolyam) - 1).”
- II.7.: „Amennyiben a Lízingbevevő a lízingszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Lízingbeadó köteles a lízingtárgy törzskönyvét és a tulajdonjog átírásához szükséges nyilatkozatot kiadni.”
- VI.4.: „A lízingbeadó jogosult a lízingszerződést azonnali hatállyal felmondani, amennyiben a lízingbevevő a szerződésben foglalt kötelezettségeit megszegi, így különösen:
- a) a lízingbevevő első alkalommal 15 napot meghaladó fizetési késedelembe esik és a lízingbeadó írásbeli felszólítása alapján a felszólító levélben megjelölt póthatáridőben sem teljesít,
- b) ha a lízingbevevő második alkalommal is fizetési késedelembe esik anélkül, hogy a lízingbeadó akár az első alkalommal is - a teljesítésre írásbeli felszólítást küldene és póthatáridőt jelölne meg.”
- Az üzletszabályzat VIII. fejezete a havi fix konstrukcióra vonatkozó külön rendelkezéseket tartalmazza, ennek VIII.4. pontja szerint rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezte esetén a lízingbeadó jogosult az esedékessé vált lízingdíjakra jutó kamatváltozás II-t a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a lízingszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni.

Az alperes - a felperes fizetési késedelmére alapítottn - a lízingszerződést 2015. október 7. napjára felmondta, a felmondás napjáig esedékessé vált meg nem fizetett tartozás összegét 359 256 Ft-ban, a szerződés megszűnésének napjával esedékessé váló tartozást 2 657 998 Ft-ban határozta meg.

Az alperes a 2014. évi XL. tv. (DH2 tv.) szerinti elszámolást elvégezte, az abban foglaltakkal szemben a felperes panasszal nem élt, a Pénzügyi Békéltető Testülethez nem fordult, az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

A felperes keresetében 2 004 177 Ft megfizetésére, továbbá az **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú gépjármű törzskönyvének és a tulajdonjog átruházásához szükséges hozzájáruló nyilatkozat kiadására kérte kötelezni az alperest. Keresetének jogalapjaként - perbeli nyilatkozatai tartalmát tekintve - a felmondás jogellenességét jelölte meg, továbbá, hogy érvénytelenek az egyedi szerződés 3. pontjában rögzített „mértékadó devizanem CHF” kitétele, a 6. pont fizetési kötelezettségét feltüntető rendelkezései, valamint az Üsz.I.18., I.20.b., c., VI.4. és VIII.4. pontjaiban írt szerződési feltételek. Álláspontja szerint sem az egyedi szerződés, sem az üzletszabályzat nem tartalmaz az árfolyamváltozásra vonatkozó tájékoztatást, ezért a deviza alapúságra vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelenek, így árfolyam-különbözet fizetési kötelezettség nem terheli, és ebből következően egyrészt jogszerűtlen az alperes felmondása, másrészt igényt tarthat az általa levezetett kimutatás szerinti túlfizetés megtérítésére és a lízingelt gépjármű törzskönyvének a kiadására. Utalt arra, az üzletszabályzat VI.4. és VIII.4. pontjának rendelkezéseit a Kúria közérdekű perben érvénytelennek ítélte.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy az egyedi szerződés, illetve az üzletszabályzat felperes által megjelölt rendelkezései érvénytelenek lennének. Kiemelte, a felperesnek jelenleg is áll fenn tartozása a lízingszerződésből eredően, ezért a felmondás jogszerűségét nem vitathatja megalapozottan, és nem tarthat igényt a gépjármű törzskönyvére sem.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 100 000 Ft perköltséget, továbbá az államnak 156 200 Ft eljárási illetéket. Határozatának indokolása szerint az egyedi szerződés 3. és 6. pontjai - az üzletszabályzat rendelkezéseit is figyelembe véve - átláthatóan tartalmazzák, hogy a felek deviza alapú, változó kamatozású lízingszerződést kötöttek, amelynek árfolyamkockázatát a lízingbevevő köteles viselni, így ezek a rendelkezések nem érvénytelenek. Rámutatott, az Üsz. I.18. pontján alapuló árfolyamrés alkalmazására vonatkozó rendelkezések érvénytelenségét a 2014. évi XXXVIII. tv. 3. §-a megállapította, az ebből adódó jogsérelem az elszámolási törvénnyel orvoslásra került, az elszámolás felülvizsgáltként minősül, így e körben a felperes keresetességi joggal nem rendelkezik. Kifejtette, az Üsz. I.20.b. pontja arra utal, hogy a perbeli szerződés változó kamatozású, ami sem jogszabályba, sem jóerkölcsbe nem ütközik, ezáltal nem semmis, az Üsz.VI.4. és VIII.4. pontjainak érvénytelenségét pedig a Kúria a Gfv.VIII.30.112/2015/5. számú ítéletében megállapította, így erre vonatkozóan ítéleti rendelkezés nem hozható.

Az árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezéseket illetően kiemelte, az Üsz. I.20. pontja szerinti képletből, illetve számítási módból, továbbá az I.6., I.7., I.12., I.13. pontokból, valamint a mértékadó kamatlábra vonatkozó rendelkezésekből egyértelműen következik, hogy a szerződés magában foglalja az árfolyamváltozás lehetőségét, amelyek befolyásolják a lízingbevevő fizetési kötelezettségeit.

Hangsúlyozta, miután a lízingszerződés részét képező üzletszabályzat fizetési kötelezettséget szabályozó feltételeinek érvénytelensége nem állapítható meg, a hátralékos tartozásra alapított felmondás jogellenesnek nem tekinthető. A felperes fizetési kötelezettségének fennálltára figyelemmel alaptalannak találta a törzskönyv kiadására vonatkozó keresetet is.

Az ítélet ellen a felperes élt fellebbezéssel, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatásával 1 630 693 Ft megfizetésére és az **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú gépjármű törzskönyvének kiadására kérte kötelezni az alperest. Fellebbezési kérelmét változatlanul arra alapította, hogy érvénytelen az egyedi szerződés „mértékadó devizanem: CHF” kitétele (3. pont), valamint az Üsz.I.20.b. és c. pontjában rögzített szerződési feltételek. Kiemelte, a részleges érvénytelenségre alapított keresetében a lízingügylet devizaalapúságára vonatkozó szerződéses feltétel tisztességtelenségének megállapítását kérte, miután egy szerződési feltételből sem állapítható meg, hogy a jogügylet kockázatos, és a lízingdíjon felül egyéb fizetési kötelezettsége is van. Tévesnek minősítette az elsőfokú bíróságnak az árfolyamkockázatról való tájékoztatást illetően elfoglalt álláspontját, emellett kifogásolta, hogy nem jelölte meg azokat a rendelkezéseket, amelyek megítélése szerint egyértelműen és világosan tartalmazzák az árfolyamkockázatot. Érvelése szerint az Üsz. elsőfokú ítéletben idézett kitételei az általános rendelkezésektől eltérő speciális feltételeket tartalmaznak, így a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 205/B. § (2) bekezdése alapján az alperesnek azokra külön fel kellett volna hívni a figyelmet. Hangsúlyozta, az árfolyamváltozás kamatváltozásként való feltüntetése önmagában igazolja, hogy a szerződési feltétel félreérthető, nem világos. Álláspontja alátámasztásául hivatkozott a civilisztikai kollégiumvezetők 2016. szeptember 28-iki értekezletéről készült tájékoztatóban foglaltakra, a 93/13/EGK irányelv 6. cikke (1) bekezdésére, a 2008/48. EK irányelvre, valamint a C/42-15. számú EU bírósági ítéletre.

Fenntartotta azt az álláspontját, miszerint az alperes jogszerűtlenül mondta fel a lízingszerződést, tekintve egyrészt, hogy az ÜSZ. felmondásról rendelkező VI.4. pontjának tisztességtelenségét

közérdekű perben hozott ítélet megállapította, másrészt mivel az alperes a felmondásban nem jelölte meg a lejárt tartozás összegét, így az 1959-es Ptk. 302. § d) pontja alapján késedelembe esett, ami a 303. § (3) bekezdése alapján a felperesi kéسدelmet kizárja. Utalt továbbá arra, a felmondás nem felel meg a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. tv-ben írt jogszabályi követelményeknek sem. Véleménye szerint az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 213. § (1) bekezdésében írtakat, mert nem bírálta el az Üsz. VIII.4. pontjának érvénytelenségét, ezáltal a felmondó okirat jogszerűtlenségének megállapítására irányuló keresetet.

Állította, érvényes szerződés alapján is csak a szerződésben rögzített havi 52 847 Ft összegű lízingdíj fizetése terhelte, ami 82 hónap figyelembevételével 2015. október hó 7. napjáig számítottan 4 333 454 Ft fizetési kötelezettséget jelent. Ehhez képest 5 618 831 Ft-ot teljesített, így 1 630 693 Ft túlfizetés állapítható meg a javára, ezért iratellenes az ítéletnek az a megállapítása, hogy a felmondás időpontjában több hónapos fizetési késedelembe volt, ellenkezőleg, megítélése szerint a szerződés 2015. augusztusában előtörlesztéssel megszűnt. Előadta, a törzskönyv kiadása iránti kérelmét az Üsz. II.7. pontjára alapította, e hivatkozása kapcsán az elsőfokú bíróságnak az elszámolást el kellett volna végeznie, ennek hiányában e kereseti kérelme elbírálatlan maradt.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult az elsőfokú eljárásban kifejtett indokaira alapítottn.

A fellebbezés **alaptalan.**

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, érdemi döntésével is egyetért az ítéletábla, ítéletének indokait ugyanakkor - a fellebbezésben foglaltakra is figyelemmel - kiegészíti az alábbiak szerint.

A Pp. 3. § (2) bekezdése értelmében a bíróság a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakzerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe. Jelen ügyben a felperes kereseti, illetve fellebbezési kérelmében - egyebek között - a felmondás jogellenességének megállapítását kérte, és sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság e kérelmét érdemben nem bírálta el. A Pp. fentebb idézett rendelkezéséből következően - a felperes keresetét tartalma szerint elbírálv - megállapítható, hogy a felperes a pénzfizetésre, valamint a törzskönyv kiadására irányuló igényének jogalapjaként, illetve indokaként hivatkozott a felmondás jogszerűtlenségére. Kérelme megállapítási keresetként akkor lenne értékelhető, ha arra hivatkozott volna, hogy a felmondás jogellenességének jogkövetkezményeként a szerződés nem szűnt meg az 1959-es Ptk. 321. § (1) bekezdése alapján, és ezért továbbra is jogosult a szerződés szerint részletekben törleszteni a még fennálló tartozását. A felperesnek azonban ilyen előadása nem volt, ilyen tartalmú kérelmet nem terjesztett elő, az alperes marasztalására irányuló igényei jogalapjaként hivatkozott arra, hogy álláspontja szerint a szerződés alapján őt terhelő fizetési kötelezettségnek maradéktalanul eleget tett, ezért az alperes nem mondhatta volna fel a szerződést.

Erre tekintettel csupán megjegyzi az ítéletábla, a megállapítási kereset Pp. 123. §-ában írt feltételei nem állnak fenn, mivel a felperes nem igazolta, hogy a felmondás jogszerűtlenségének megállapítása jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges. A felperes ugyanis a felmondás jogszerűtlenségére egy, az alperes által vele szemben a felmondással lejárttá tett tartozás megfizetése iránti perben védekezésként hivatkozhat. Abban pedig következetes a bírói gyakorlat, hogy a keresettel szemben védekezésként felhozható igény önálló megállapítási keresetként nem érvényesíthető, mivel ilyen esetben a jogmegóvási szükséglet hiányában nem állnak fenn a megállapítási kereset eljárásjogi feltételei (BDT2009. 2143.I., BH1985. 195).

A fentiekre figyelemmel az ítéltábla a felmondás jogszerűségét a marasztalási kereset jogalapjának megalapozottsága körében vizsgálta és ennek során az alábbiakat állapította meg.

A felmondás jogszerűtlenségének felperes által megjelölt indoka az, hogy az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettség nem terheli az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiányában, valamint az egyedi szerződés és az Üsz. ezzel összefüggő feltételeinek tisztességtelensége miatt. Ez utóbbiakat illetően a felperes fellebbezésében konkrétan támadott rendelkezések az egyedi szerződés „mértékadó devizanem: CHF” kitétele, valamint az Üsz. I.20.b. és c. pontjai. Ezek közül a „mértékadó devizanem: CHF” kitétel a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek tisztességtelensége az 1959-es Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (4) bekezdése értelmében nem vizsgálható, és a 2009. május 22. napjától hatályos (5) bekezdés szerint is csak akkor állapítható meg, ha az - a szerződés egyéb rendelkezését is figyelembe véve - nem világos, nem érthető. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az egyedi szerződésben meghatározott „mértékadó devizanem: CHF” kitétel annak kifejezésre juttatása, hogy a felek deviza alapú szerződést kötöttek, amelynek lényege szerint mind a teljes tartozás, mind pedig az egyes lízingdíj részletek devizában meghatározottak. Ez - a lentebb részletezettek szerint - az Üsz. számos pontja alapján felismerhető volt a felperes számára, emellett a tartozás devizában való nyilvántartása és elszámolása önmagában nem érinti a szerződés érvényességét, és kizárólag emiatt nem minősül az tisztességtelennek sem (6/2013. PJE 2. pont).

Az 1959-es Ptk. 209. § (1) bekezdése értelmében - az egyéb feltételek fennállása esetén - a felek szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit meghatározó általános szerződési feltételek minősülhetnek tisztességtelennek. Az Üsz. felperes által kifogásolt I.20.b. és c. pontja az árfolyamváltozás fogalom-meghatározását tartalmazza, a felek jogairól és kötelezettségeiről nem rendelkezik, következésképpen fogalmilag kizárt, hogy tisztességtelennek minősüljön.

Itt utal az ítéltábla arra, alaptalan az a fellebbezési érvelés, hogy az Üsz. felperes által kifogásolt feltételei, mint a szokásos szerződési gyakorlattól eltérő rendelkezések az 1959-es Ptk. 205/B. § (2) bekezdésében írt feltételek hiányában nem váltak a szerződés részévé. Erre a felperes már az elsőfokú eljárásban is hivatkozott az alperes érdemi ellenkérelmének előadását (2016. március 4.) követően, a 2016. november 9. napján előterjesztett 23. sorszámú beadványában. A jelen perben azonban a Pp. 73/A. § (1) bekezdés b) pontja alapján kötelező a jogi képviselő. Kötelező jogi képviselő esetén pedig a felperes keresetét főszabályként az alperes érdemi ellenkérelmének előadását követő 30 napon belül változtathatja meg (Pp. 146/A. § (1) bekezdés). Keresetváltoztatás alatt a keresetnek a per tárgyát képező elemei, vagyis a keresettel érvényesített jog, az annak alapját képező tényállás és a kereseti kérelem (petitum) bármelyikének megváltoztatását kell érteni. Nem keresetváltoztatás az, ha a felperes a keresettel érvényesített jog megváltoztatása nélkül, annak megalapozására újabb tényeket hoz fel, vagy a felhozottakat kiigazítja (Pp. 146. § (5) bekezdés a) pont). Ebből következően nincs akadálya annak, hogy a felperes kereseti kérelme indokait további jogi érvekkel egészítse ki, illetve a már előadottakat módosítsa, a kereset jogalapjának megváltoztatása, további jogalap megjelölése azonban keresetváltoztatásnak minősül. A felperes marasztalási keresetét a szerződés egyes rendelkezéseinek érvénytelenségére, közelebről arra alapította, hogy az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiányában tisztességtelenek az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettségét megalapozó szerződési rendelkezések. Az a későbbi hivatkozása azonban, hogy ezek a rendelkezések, valamint az árfolyamváltozás fogalmát és kiszámításának képletét tartalmazó Üsz. I.20.b. és c. pontjai az 1959-es Ptk. 205/B. § (2) bekezdésében írt feltételek hiányában nem váltak a szerződés részévé, annak kifejezésre juttatása, hogy a felek között a deviza alapúság tekintetében nem jött létre konszenzus, vagyis a szerződés

lényeges tartalmi elemében való megállapodás hiányában a szerződés nem jött létre (1959-es Ptk. 205. § (1) - (2) bekezdés). E hivatkozás a kereset jogalapjának megváltoztatását jelenti, vagyis keresetváltoztatásként értékelendő, amelyre a Pp. 146/A. § (1) bekezdésében írt határidőn túl, azaz elkésetten került sor. Az elkésett keresetváltoztatás érdemi vizsgálatára pedig az alperes kifejezett hozzájárulása hiányában nem volt lehetőség. E szempontból nincs jelentősége annak, hogy az elsőfokú bíróság a keresetváltoztatást a Pp. 146/A. § (5) bekezdése alapján alakszerű határozattal nem utasította el. Mindez - a Pp. 247. § (1) bekezdésében írtak alapján - azt is jelenti, hogy az ítéletábra sem vizsgálhatta érdemben az erre vonatkozó fellebbezési előadást.

Megállapítható ugyanakkor, hogy a felperes alapvetően az árfolyam-különbözetből eredő többletfizetési kötelezettségét sérelmezte, ennek megfelelően a tisztességtelenség kérdése e körben azon szerződési feltételek tekintetében merülhet fel, amelyek az árfolyam-különbözet felperes általi viseléséről rendelkeznek. Arra helytállóan hivatkozott a felperes fellebbezésében, hogy a pénzügyi lízingszerződésekre is alkalmazandóak a Kúria 2/2014. PJE határozatában kifejtettek. Lényeges azonban, hogy a PJE 1. pontja értelmében az árfolyam-különbözet viseléséről rendelkező szerződési feltételek - mint a főszolgáltatás körébe tartozó kikötések - tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható. A deviza alapú fogyasztási kölcsönszerződés - jelen esetben a pénzügyi lízingszerződés - azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető.

Az tény, hogy a perbeli esetben külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült. az alperesnek azonban ez nem is volt kötelezettsége, így az egyedi szerződés és az annak elválaszthatatlan részét képező üzletszabályzat rendelkezései, valamint a szerződéskötéskor az alperes által a felperesnek adott tájékoztatás alapján kellett vizsgálni, hogy egy észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára felismerhető volt-e az, hogy az esetlegesen bekövetkező árfolyamváltozás miatt a szerződés ténylegesen fennálló kockázata teljes mértékben őt terheli, annak reá nézve kedvezőtlen hatása korlát nélküli, és hogy ennek következménye fizetési kötelezettségeinek jelentős mértékű megnövekedése lehet.

Mint ahogyan arra az elsőfokú bíróság is helyesen hivatkozott, az egyedi szerződésben meghatározott „mértékadó devizanem: CHF” kitétel egyértelműen arra utal, hogy a peres felek nem forint, hanem deviza alapú szerződést kötöttek. Emellett a „deviza alapú finanszírozás (havi fix konstrukció)” kitétel is félreérthetetlenül jelezte, hogy a forintban feltüntetett havi lízingdíjak összege változhat a futamidő során. Ezen túl az Üsz.I.7., 12., 17., 20.b. és c. pontjai, valamint a VIII. fejezet tartalmából, azok együttes értelmezése eredményeként egyértelmű kellett legyen a felperes számára, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat fennáll, és annak kedvezőtlen irányú változásának terheit kizárólag ő köteles viselni. A felek az egyedi szerződésben meghatározták a mértékadó devizanemet, az üzletszabályzat pedig tartalmazta annak fogalmát, vagyis azt értelmezte (Üsz.I.12.), ezen kívül a mértékadó árfolyam (Üsz.I.18.) és az árfolyamváltozás kiszámítási módja (Üsz.I.20.b. és c. pont) is rögzítésre került. Mindennek az Üsz. I.7. pontjával és a VIII. fejezet rendelkezéseivel, vagyis a fix devizakonstrukciónak a magyarázatával való összevetéséből megállapítható, hogy ha a mértékadó devizanem nem forint - mint a perbeli esetben -, a lízingbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik. Mindebből egyértelműen kiderül, hogy az árfolyamváltozás maga után vonja a fogyasztó fizetési

kötelezettségének változását is. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezése ugyancsak egyértelmű a tekintetben, hogy az a lízingbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal.

Az előbb részletezett rendelkezések egyértelműen és átláthatóan tartalmazzák, hogy a felperesnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az Üsz. I.19. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, amely alapján a felperesnek számolnia kellett azzal, hogy a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának gyengülése a szerződéskötés időpontjában irányadó árfolyamhoz képest a 25 %-os mértéket is meghaladhatja. Emellett a fix deviza konstrukcióra vonatkozó külön rendelkezésekből (Üsz. VIII. fejezet) is egyértelműen felismerhető volt, hogy milyen fizetési kötelezettség terheli a felperest az árfolyamváltozással összefüggésben, azt hogyan számolja el az alperes, és hogy a felperesnek milyen módon kell azt megfizetnie.

Lényeges emellett, hogy a felperes a szerződéskötéskor választhatott, a fix vagy a normál devizakonstrukció szerint kéri az árfolyam-különbözet elszámolását. A felperes élt ezzel a választási lehetőséggel, az egyedi szerződésben a fix konstrukciót jelölte be. Ahhoz viszont, hogy a két lehetőség között választani tudjon, tisztában kellett lennie a kettő közötti különbséggel, és ebből adódóan magának a deviza alapú konstrukciónak a lényegével, valamint az abban rejlő kockázattal.

Az előbbieket szerint megállapítható és világos lehetett a felperes számára, hogy a forint/CHF árfolyamának kedvezőtlen irányú változása növelni fogja a fizetési terheit oly módon, hogy a szerződés futamideje meghosszabbodik, és az egyedi szerződésben megjelölt havi lízingdíjakat a szerződéskötéskor számítottakhoz képest tovább kell fizetnie.

A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeire is tekintettel a lízingbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszútávra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT2013. 2889), tanulmányozza át a szerződést, szükség esetén az egyes, általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (6/2013. PJE). Ha a felperes kellő figyelmességgel és körültekintéssel elolvasta volna az egyedi szerződést és az üzletszabályzatot, úgy az előzőekben megjelölt szerződési rendelkezések alapján fel kellett volna ismernie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek.

A felperes által hivatkozott 2008/48. EK irányelv rendelkezéseit a magyar jogba a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. tv. (a továbbiakban: Fnyhtv.) ültette át. A törvénynek a jelen jogvita szempontjából releváns rendelkezéseit a „hitelezést megelőző tájékoztatás” című fejezet tartalmazza. A törvény 6. §-a - a 2008/48. EK irányelvben foglaltakat átvéve - pontokba szedve egzakt módon határozza meg az adatok és információk azon körét, amelyeket a hitelezőnek a hitelszerződés megkötését megelőző szakaszban meg kell adnia. A tájékoztatás célja, hogy a fogyasztó a különböző hitelszerződésekre vonatkozó ajánlatok összehasonlítása alapján a hitelszerződés megkötése tekintetében megalapozott döntést hozzon (Fnyhtv. 6. § (2) bekezdés). Az árfolyamkockázatról való tájékoztatást érintő rendelkezést sem a 2008/48. EK irányelv, sem az Fnyhtv. nem tartalmaz, emellett a hitelező (ill. a lízingbeadó) mulasztásához nem fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét. A felperes tehát az irányelv tartalmából téves következtetésre jutott.

Tévesen értelmezi a felperes az Európai Unió Bíróságának C/42-15. számú ügyben hozott határozatát is. Abból ugyanis a felperesi állásponttal ellentétben nem vonható le az a következtetés, hogy az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya miatt a fogyasztót csak az egyedi szerződésben megjelölt összegű lízingdíj meg fizetésének kötelezettsége terhelné. A Bíróság ebben az előzetes döntéshozatali eljárásban a 2008/48. EK irányelv egyes rendelkezéseinek értelmezését illetően foglalt állást, az irányelv azonban - az előzőekben írtak szerint - az árfolyamkockázatról való tájékoztatást érintő rendelkezést nem tartalmaz, s ebből adódóan a hivatkozott határozatnak nincs az árfolyamkockázat viselésével összefüggésbe hozható megállapítása.

A felperes a fentiekben túl az árfolyam-különbözet jogszerűtlen kiterhelésére hivatkozva állította, hogy az alperes jogszerűtlenül mondta fel a szerződést, és hogy „túlfizetése” áll fenn, az ítéletábra azonban az erre alapított fellebbezést is alaptalannak ítélte a következőkre figyelemmel.

A peres felek az árfolyamváltozás elszámolási módjaként az ún. fix deviza konstrukcióban állapodtak meg, amely az Üsz. I.7. pontjának tényállásban írt fogalom-meghatározása szerint azt jelenti, hogy az alperes a felperest terhelő árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettséget a futamidő végén terheli ki. Ez alól teremt kivételt az Üsz. VIII.4. pontja, amely lehetőséget biztosít a futamidő lejártát megelőzően az árfolyamváltozás kiterhelésére rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően. Arra helytállóan utalt a felperes, hogy a Kúria a Gfv.VII.30.112/2015/5. számú közérdekű perben hozott ítéletében a rendkívüli árfolyamesemény fogalmának perbeli üzletszabályzattal megegyező megszövegezésű pontja érvénytelenségét megállapította annak nem egyértelmű meghatározására tekintettel. Megalapozott ennek megfelelően a felperesnek az az érvelése, hogy a futamidő lejártát megelőzően az árfolyamváltozásból eredő többletfizetési kötelezettség nem volt kiterhelhető. Ha tehát a felperesnek az árfolyamváltozás kiterheléséből eredően volt hátraléka a szerződés felmondásakor, úgy a felmondás valóban jogszerűtlen. A fentiekben írtak szerint azonban a jogszerűtlen felmondás jogkövetkezménye, hogy a szerződés nem szűnik meg, és a felperes továbbra is jogosult a még fennálló tartozás részletekben történő megfizetésére. A felperes e jogkövetkezmény iránt igényt nem érvényesített, s miután a felmondás esetleges jogszerűtlensége - az alábbiakban kifejtendők szerint - nem teszi megalapozottá a felperes marasztalási keresetét, az ítéletábra ebben a kérdésben érdemben nem foglalt állást. Ugyanezen okból nem vizsgálta a felmondás jogszerűtlenségének alátámasztására felhozott egyéb indokok megalapozottságát sem.

Lényeges ugyanis, hogy a fentiekben írtak szerint a felek szerződése érvényes, így a felperes köteles a fizetési kötelezettségeit - köztük az árfolyam-különbözetet - a szerződés rendelkezéseinek megfelelően teljesíteni (1959-es Ptk. 277. § (1) bekezdés). Az, hogy az árfolyam-különbözetből eredő fizetési kötelezettségét a felperes esetlegesen részben idő előtt teljesítette, nem jelenti azt, hogy tartozatlanul fizetett, illetve hogy azzal az alperes jogalap nélkül gazdagodott. Ez a teljesítése „előtörlesztésként” értékelhető, amelyre pénztartozás esetén az 1959-es Ptk. 292. § (2) bekezdése is lehetőséget biztosít. Mindez alapján tehát az alperes az árfolyamváltozás címén mind ez ideig teljesített összeg visszafizetésére nem kötelezhető.

A felperes alapvetően arra hivatkozva állította, hogy a szerződésből eredő fizetési kötelezettségeit maradéktalanul teljesítette, hogy álláspontja szerint nem terheli az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettség. Ez a hivatkozása azonban a fentebb részletezettek szerint téves, azaz az árfolyam-különbözet megfizetésére is köteles, így helytálló az alperesnek az a védekezése, miszerint a felperesnek még áll fenn tartozása. A perbeli jogvita elbírálása szempontjából annak nincs jelentősége, hogy ez a tartozás milyen összegű, ezért azt az ítéletábra nem vizsgálta. A tartozás

ténye viszont lényeges, mivel az Üsz. I.1. pontja szerint a felperes csak akkor szerzi meg a gépjármű tulajdonjogát, és ennek megfelelően az Üsz.II.7. pontja alapján az alperes csak akkor köteles kiadni a törzskönyvet, ha a felperes a lízingszerződésből fakadó valamennyi kötelezettségét teljesítette. Ez azonban még a felperes álláspontjának elfogadása esetén sem lenne megállapítható. A felperes álláspontja ugyanis az, hogy az egyedi lízingszerződésben megjelölt lízingdíjat kell teljesítenie, mert sem árfolyamváltozás, sem pedig egyéb költség nem terheli. Az egyedi szerződésből kitűnően 5 707 476 Ft-ot kellett fizetnie az első lízingdíj 900 000 Ft-os összegén felül, amely nem tartalmazza az árfolyam-különbözetet. Fellebbezési előadása szerint az eddigi teljesítéseinek összege 5 618 831 Ft, ez pedig kevesebb, mint ami saját álláspontja szerint az alperest megilletné. Ebből következően alaptalanul állítja, hogy a javára „túlfizetés” mutatható ki, így helytállóan jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a felperes törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelme is alaptalan.

Az ítélet tábla nem osztja az elsőfokú bíróság pertárgyérték számítással kapcsolatos álláspontját. A Pp. 24. § (1) bekezdésében foglaltak szerint ugyanis a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés, vagy más jog értéke az irányadó. Az elsőfokú eljárásban a felperes keresetében 2 004 177 Ft megfizetése és a törzskönyv kiadása iránt érvényesített igényt. Az a felperesi hivatkozás azonban, hogy az alperessel szemben túlfizetése áll fenn, az annak megállapítására irányuló igényt is magában foglalja, hogy nem áll fenn tartozása az alperessel szemben. Ebből következően a pertárgyérték egyrészt a felperes által követelt túlfizetés összege (2 004 177 Ft), másfelől az az összeg, amelyet az alperes a felperes még fennálló tartozásaként nyilvántart (a felmondás időpontjában: 2 657 998 Ft), ehhez számítandó a törzskönyv kiadása iránti kereset kapcsán az Itv. 39. § (1) bekezdés c) pontja szerinti meg nem határozható perérték figyelembevételével 600 000 Ft. Az elsőfokú eljárásban tehát a pertárgyérték helyesen 5 262 175 Ft, amelyhez igazodóan az Itv. 42. § (1) bekezdése alapján feljegyzett eljárási illeték összege helyesen 315 730 Ft.

A kifejtettekre tekintettel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta, pontosítva az elsőfokú eljárási illeték összegére vonatkozó ítéleti rendelkezést (Pp. 253. § (3) bekezdés).

A másodfokú eljárásban a pertárgyérték 4 888 691 Ft (1 630 693 Ft a felperes által kért marasztalás összege + 2 657 998 Ft az alperes által nyilvántartott, a felmondásban közölt tartozás összege + 600 000 Ft a törzskönyv kiadása). A felperes fellebbezése alaptalannak bizonyult, ezért az ítélet tábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest az alperes jogi képviselőjével kapcsolatban felmerült - a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése, valamint 4/A. §-a alapján megállapított, a másodfokú eljárásban kifejtett ügyvédi tevékenység munka- és időigényességéhez igazodóan mérsékelt összegű munkadíjból álló - másodfokú perköltségének megfizetésére. A feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket szintén a felperes köteles megfizetni az Itv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a Pp. 78. § (1) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel.

Szeged, 2017. május 3.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Dr. Tóth Gabriella sk.
táblabíró